

Zistenia z dotazníkového prieskumu v základných školách o adaptácii žiakov na výchovno-vzdelávací proces po obnovení prezenčného vzdelávania a o zmenách vo výchovno-vzdelávacom procese v poadaptačnom období v školskom roku 2020/2021

Prostredníctvom on-line dotazníka (aplikácia FORMS) Štátna školská inšpekcia získala informácie o charaktere adaptačného procesu, ktorý mal pripraviť žiakov na plnohodnotné prezenčné vzdelávanie, pričom sa očakávalo, že prezenčné vzdelávanie bude reflektovať dôsledky predchádzajúceho dištančného vzdelávania.

Dotazník zisťoval:

- mieru účasti žiakov na dištančnom vzdelávaní a dôvody, pre ktoré sa časť žiakov do tejto formy vzdelávania nezapájala;
- vlastnosti adaptačného procesu, ktorý mal pripraviť žiakov na plnohodnotné prezenčné vzdelávanie (existencia plánu; typy problémov pri nastavovaní parametrov adaptačného procesu);
- opatrenia, ktoré školy prijímali na zaistenie bezpečného návratu žiakov do školy;
- prínosy adaptačného obdobia pre žiakov a učiteľov;
- odhad miery negatívneho vplyvu prerušenia prezenčného vzdelávania na vedomosti, zručnosti a postoje žiakov;
- zmeny vo výchovno-vzdelávacom procese v poadaptačnom období vyvolané dôsledkami dištančného vzdelávania;
- spôsoby podpory žiakov ohrozených školským neúspechom;
- nastavenie spôsobov a foriem hodnotenia a klasifikácie žiakov;
- oblasti, v ktorých školy očakávajú podporu na to, aby sa lepšie zvládali dôsledky prerušeného prezenčného vzdelávania, resp. aby boli lepšie pripravené na podobné situácie aj v budúcnosti.

Dáta boli spracované v štatistickom softvéri SPSS.

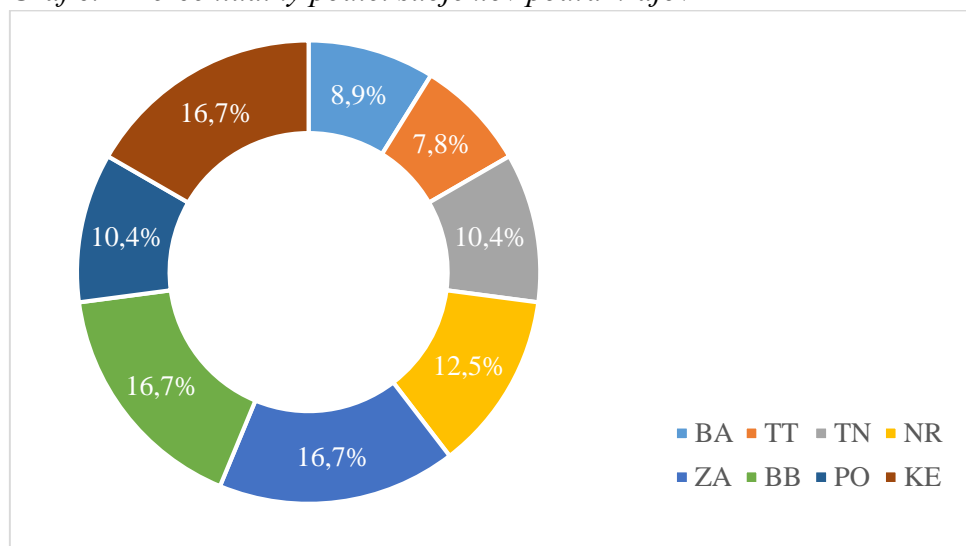
Dotazník bol zaslaný 251 riaditeľom a riaditeľkám ZŠ, pričom vybraná vzorka respondentov reprezentovala percentuálne zastúpenie základných škôl v jednotlivých krajoch, ich veľkostný typ a typ zriaďovateľa. Dotazník vo vymedzenom časovom období vyplnilo 192 riaditeľiek a riaditeľov škôl (návratnosť 76,5 %, pričom najnižšia návratnosť bola v Trnavskom kraji na úrovni 62,5 % a najvyššia návratnosť v Košickom kraji na úrovni 88,9 %).

1. Základné údaje o školách, ktoré sa zúčastnili dotazníkového prieskumu

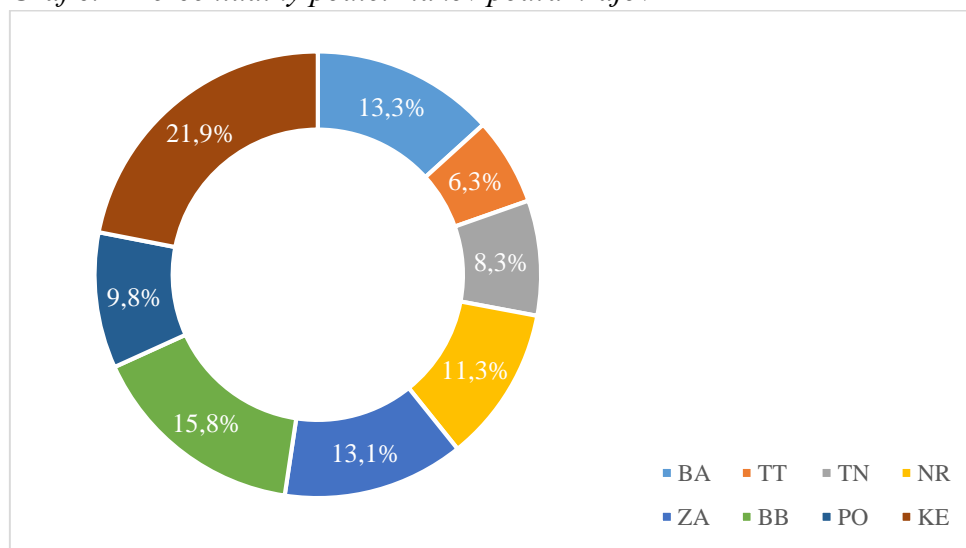
Tab. č. 1 Počet škôl a počet žiakov podľa krajov

Kraj	Počet škôl	Počet žiakov 1. až 4. r.	Počet žiakov 5. až 8. r.	Počet žiakov 9. r.	Počet žiakov spolu
BA	17	4 144	3 721	506	8 371
TT	15	1 880	1 778	346	4 004
TN	20	2 332	2 427	496	5 255
NR	24	2 962	3 452	708	7 122
ZA	32	3 533	3 930	825	8 288
BB	32	4 274	4 786	938	9 998
PO	20	2 575	3 029	601	6 205
KE	32	5 180	7 627	1 037	13 844
SR	192	26 880	30 750	5 457	63 087

Graf č. 1 Percentuálny podiel subjektov podľa krajov

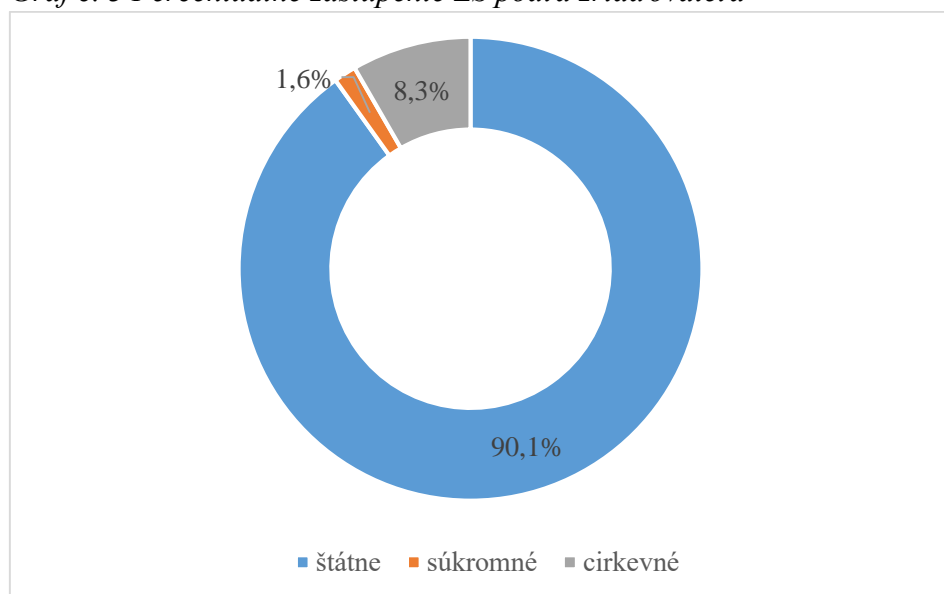
Graf č. 2 Percentuálny podiel žiakov podľa krajov

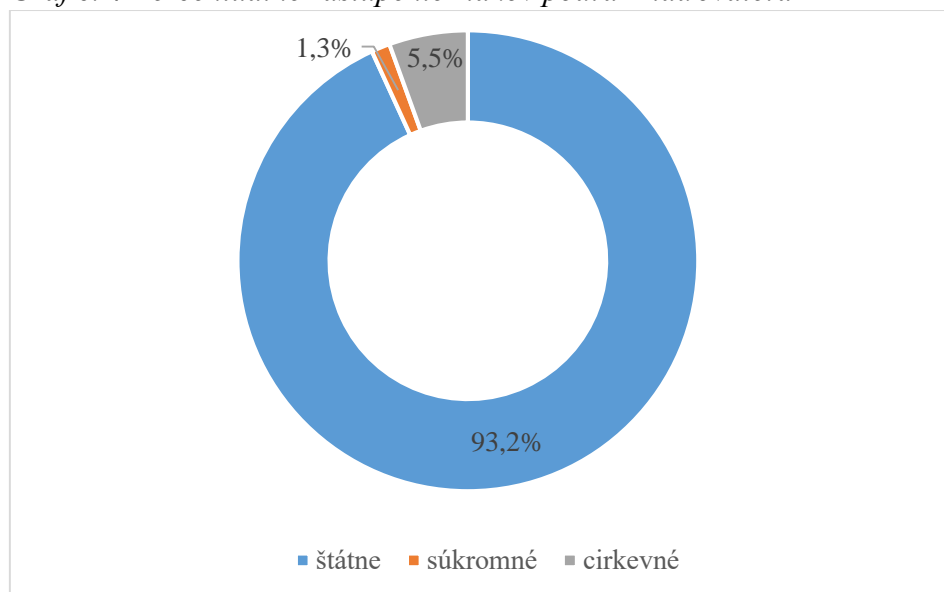
Tabuľka č. 2 Prehľad o počte škôl a žiakov podľa zriaďovateľa

Zriaďovateľ	Počet subjektov	Celkový počet žiakov	Z nich počet žiakov so ZZ	Z nich počet žiakov zo SZP/MRK
obec	173	58 773	4 429	3 439
iná právnická osoba alebo fyzická osoba	3	825	65	4
štátom uznaná cirkev alebo náboženská spoločnosť	16	3 489	371	78
SR	192	63 087	4 865	3 521

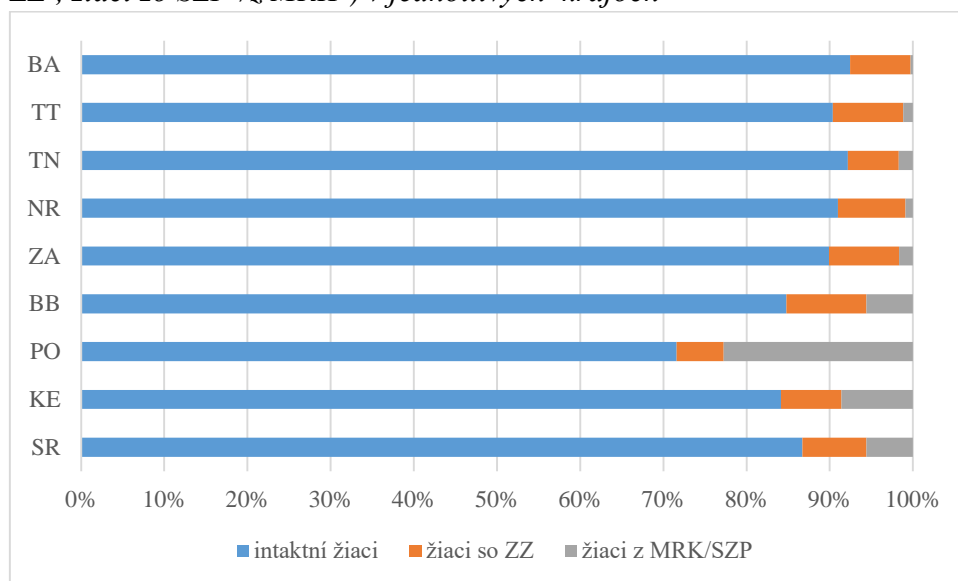
Graf č. 3 Percentuálne zastúpenie ZŠ podľa zriaďovateľa

Graf č. 4 Percentuálne zastúpenie žiakov podľa zriaďovateľa

Graf č. 5 Štruktúra žiakov podľa zdravotnej a sociálnej charakteristiky (intaktní¹, žiaci so ZZ², žiaci zo SZP³/z MRK⁴) v jednotlivých krajoch

¹Intaktný žiak – žiak patriaci k bežnej populácii. Pre účely dotazníka je za intaktného žiaka považovaný každý žiak, ktorý nepatrí ani do kategórie žiakov so zdravotným znevýhodnením (ZZ), ani do kategórie žiakov pochádzajúcich z marginalizovanej rómskej komunity (MRK) a zo sociálne znevýhodneného prostredia (SZP).

²Žiak so zdravotným znevýhodnením (ZZ) – žiak, ktorý je zdravotne postihnutý; žiak, ktorý je chorý alebo zdravotne oslabený; žiak s vývinovými poruchami; žiak s poruchami správania. Pre účely dotazníka je za žiaka so zdravotným znevýhodnením považovaný každý žiak, na ktorého sa vzťahuje predchádzajúca charakteristika, pričom jeho špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby sú diagnostikované zariadením výchovného poradenstva a prevencie.

³Žiak zo sociálne znevýhodneného prostredia (SZP) – žiak žijúci v prostredí, ktoré vzhľadom na sociálne, rodinné, ekonomické a kultúrne podmienky nedostatočne podnecuje rozvoj mentálnych, vôľových, emocionálnych vlastností žiaka, nepodporuje jeho socializáciu a neposkytuje mu dostatok primeraných podnetov pre rozvoj jeho osobnosti. Pre účely dotazníka je za žiaka zo sociálne znevýhodneného prostredia považovaný žiak, ktorého špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby vznikli v dôsledku menej podnetného prostredia a zároveň ich diagnostikovalo zariadenie výchovného poradenstva a prevencie (pedagogická kategória), ale aj žiak, ktorý žije v rodine, ktorá poberá dávky v hmotnej núdzi (ekonomická kategória).

⁴Žiak z marginalizovanej rómskej komunity (MRK) – žiak pochádzajúci zo sociálne vylúčenej rómskej komunity, ktorý čelí v prístupe k vzdelávaniu viacerým špecifickým znevýhodneniam spôsobeným vzájomným vplyvom rasových, jazykových, teritoriálnych a kultúrnych charakteristík. Ak žiak patril do kategórie žiakov zo SZP a súčasne aj z MRK, uvádzal sa len 1x.

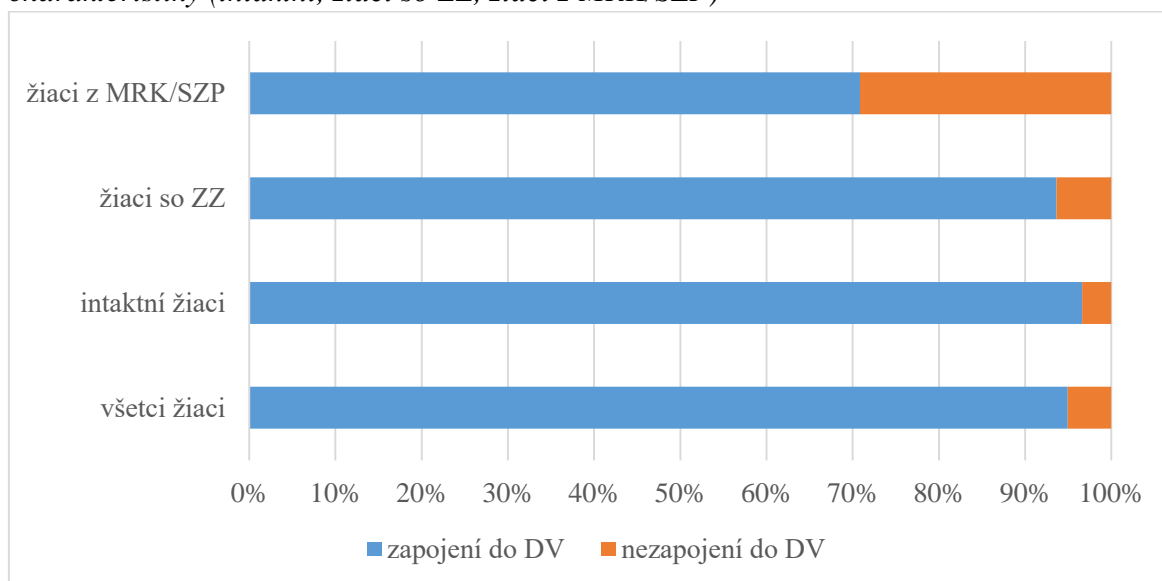
2. Zapojenie žiakov do dištančného vzdelávania

Miera neúčasti žiakov na DV sa v priemere pohybovala od 0,8 % v Žilinskom kraji po 8,8 % v Košickom kraji. Ešte výraznejšie boli regionálne rozdiely v skupine žiakov so zdravotným znevýhodnením (ZZ), kde sa do DV v Bratislavskom kraji nezapájalo iba 0,7 % žiakov so ZZ, ale až takmer 13,4 % žiakov so ZZ v Prešovskom kraji. Najvýraznejší podiel žiakov, ktorí sa nezúčastňovali DV bol podľa očakávania v skupine žiakov patriacich k sociálne zraniteľným skupinám (MRK/SZP). V Košickom kraji sa z tejto skupiny žiakov nezúčastňovalo DV takmer 50 % žiakov. Vysoký podiel bol zaznamenaný v tejto skupine aj v Trnavskom kraji (37 %), v Trenčianskom kraji (28 %), ale je potrebné poznamenať, že absolútne počty žiakov z MRK/SZP boli v oboch krajoch veľmi nízke.

Tabuľka č. 3 Prehľad o počte žiakov podľa krajov a podľa zdravotnej a sociálnej charakteristiky (intaktní, žiaci so ZZ, žiaci zo SZP/z MRK), ktorí sa zapojili/nezapojili do DV

Kraj	Počet škôl	Počet žiakov celkom	Počet žiakov bez DV	Počet intaktných žiakov celkom	Počet intaktných žiakov bez DV	Počet žiakov so ZZ	Počet žiakov so ZZ bez DV	Počet žiakov z MRK/SZP	Počet žiakov z MRK/SZP bez DV
BA	17	8 371	277	7 740	272	607	4	24	1
TT	15	4 004	143	3 618	114	340	12	46	17
TN	20	5 255	78	4 844	49	322	4	89	25
NR	24	7 122	174	6 480	122	579	39	63	13
ZA	32	8 288	64	7 452	48	699	7	137	9
BB	32	9 998	819	8 478	576	960	89	560	154
PO	20	6 205	424	4 442	163	352	47	1 411	214
KE	32	13 844	1 214	11 647	512	1 006	108	1 191	594
SR	192	63 087	3 193	54 701	1 856	4 865	310	3 521	1 027

Graf č. 6 Podiel žiakov, ktorí sa zapojili/nezapojili do DV podľa zdravotnej a sociálnej charakteristiky (intaktní, žiaci so ZZ, žiaci z MRK/SZP)

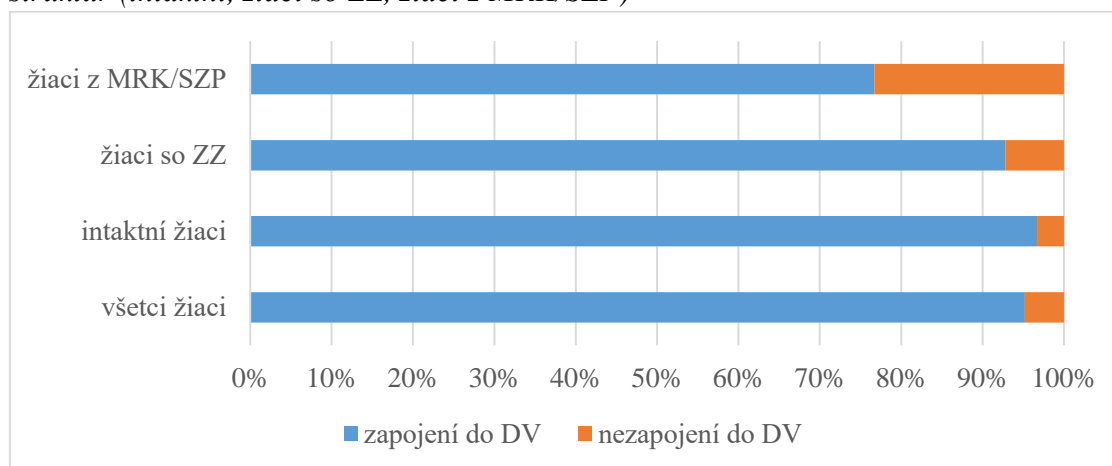

Z tabuľky č. 4 a grafu č. 7 a 8 vyplýva, že miera neúčasti žiakov na DV výrazne rástla so zvyšujúcim sa vekom žiakov, ktorí patria k sociálne zraniteľným skupinám (MRK/SZP). Zatiaľ čo v 1. až v 4. ročníku sa DV nezúčastňovalo približne 23,4 % žiakov z MRK/SZP, tak v 5. až 9. ročníku ich podiel stúpol na 35,2 %.

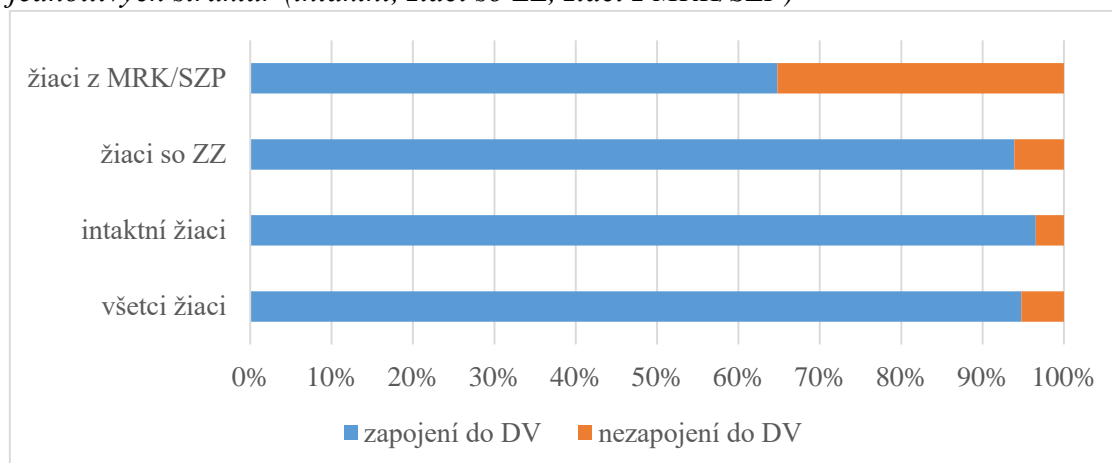
Tabuľka č. 4 Prehľad o počte žiakov podľa ročníkových skupín a podľa zdravotnej a sociálnej charakteristiky (intaktní, žiaci so ZZ, žiaci z MRK/SZP), ktorí sa zapojili/nezapojili do DV

Ročník	Žiaci zapojení do DV	Žiaci nezapojení do DV	Intaktní žiaci zapojení do DV	Intaktní žiaci nezapojení do DV	Žiaci so ZZ zapojení do DV	Žiaci so ZZ nezapojení do DV	Žiaci z MRK/SZP zapojení do DV	Žiaci z MRK/SZP nezapojení do DV
1. až 4.	25 587	1 293	23 059	787	1 158	90	1 370	416
5. až 9.	34 307	1 900	29 786	1 069	3 397	220	1 124	611
Spolu	59 894	3 193	52 845	1 856	4 555	310	2 494	1 027

Graf č. 7 Podiel žiakov 1. až 4. ročníka, ktorí sa zapojili/nezapojili do DV v rámci jednotlivých štruktúr (intaktní, žiaci so ZZ, žiaci z MRK/SZP)

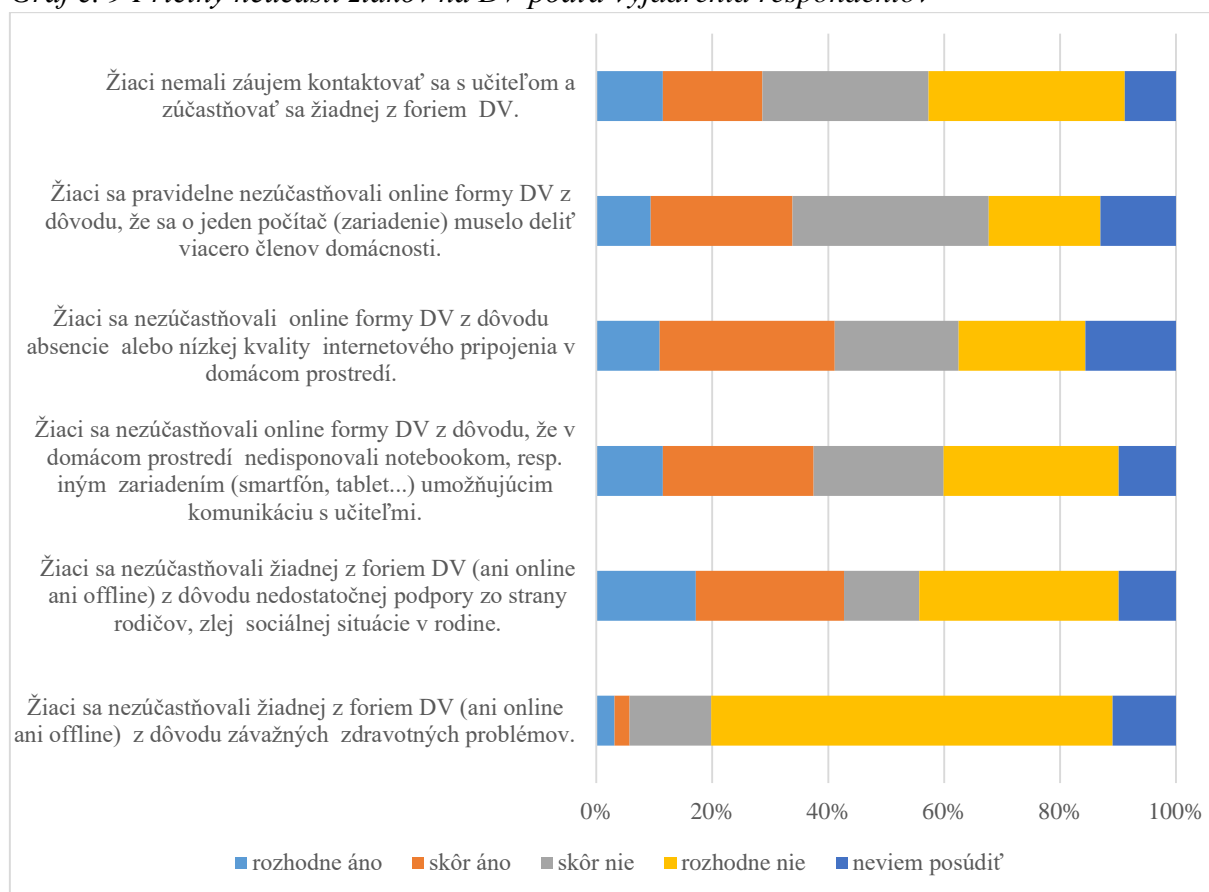

Graf č. 8 Podiel žiakov 5. až 9. ročníka, ktorí sa zapojili/nezapojili do DV v rámci jednotlivých štruktúr (intaktní, žiaci so ZZ, žiaci z MRK/SZP)

Z predchádzajúcich údajov vyplýva, že DV sa nezúčastňovalo približne 5 % žiakov škôl, ktoré sa zapojili do dotazníkového prieskumu, pričom podiel nezapojených žiakov bol rôzny nielen v jednotlivých krajoch, ale bol ovplyvnený najmä sociálnymi charakteristikami žiakov. Z tohto dôvodu boli respondenti požiadaní o odhad príčin, pre ktoré sa žiaci DV nezúčastňovali. Za najčastejšiu príčinu označovali nedostatočnú podporu rodičov, vrátane zlej sociálnej situácie v rodine, ďalej chýbajúce alebo nevykonné internetové pripojenie a chýbajúce technické zariadenia (PC, notebook,...).

Graf č. 9 Príčiny neúčasti žiakov na DV podľa vyjadrenia respondentov

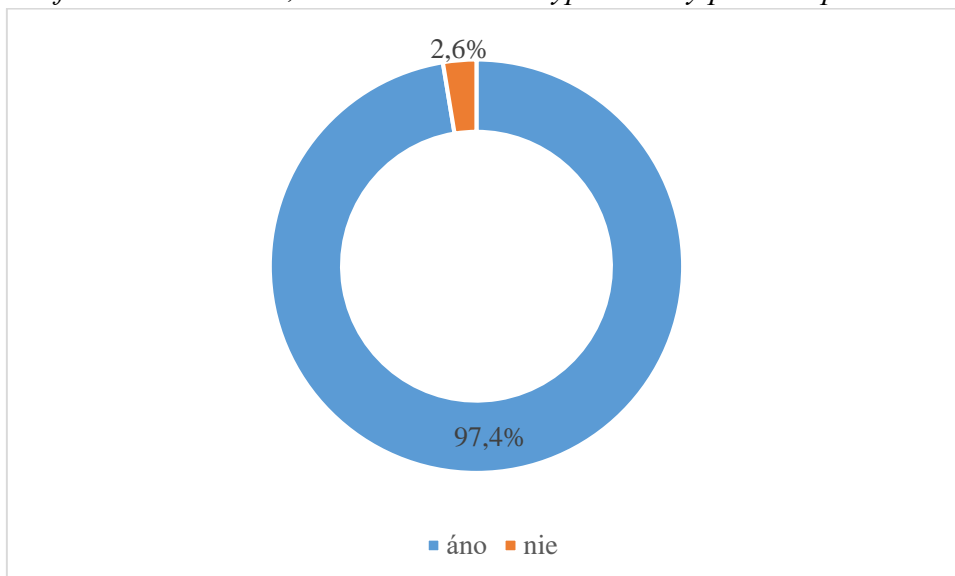

3. Adaptačné obdobie

3.1. Plán adaptačného obdobia

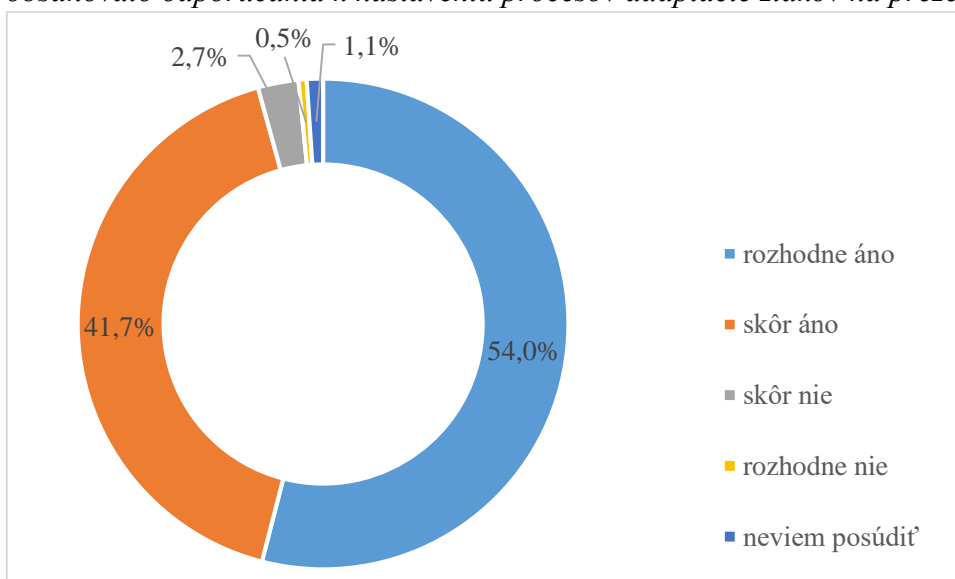
Vzhľadom na relatívne dlhé obdobie, počas ktorého bolo prerušené prezenčné vzdelávanie (najmä na 2. stupni základnej školy), ministerstvo školstva po jeho znovuoživení dôrazne odporúčalo školám, aby túto skutočnosť premietli do vytvorenia časového úseku, ktorý bude prípravou žiakov na bežný školský režim. Väčšina škôl (97,4 %), ktorá sa zúčastnila prieskumu potvrdila, že príprave žiakov na plynulý, nestresujúci prechod na plnohodnotné prezenčné vzdelávanie venovala pozornosť a vypracovala plán, podľa ktorého sa riadili procesy adaptácie žiakov.

Graf č. 10 Podiel škôl, ktoré mali/nemali vypracovaný plán adaptačného obdobia

Riaditelia škôl (takmer 96 %) podľa vlastných vyjadrení považovali metodické usmernenie MŠVVaŠ SR (*Návrat žiakov do škôl*), obsahujúce odporúčania pre školy ako nastaviť pravidlá pre plynulú adaptáciu žiakov na bežné vzdelávanie, za uplatniteľné v podmienkach škôl, ktoré riadia.

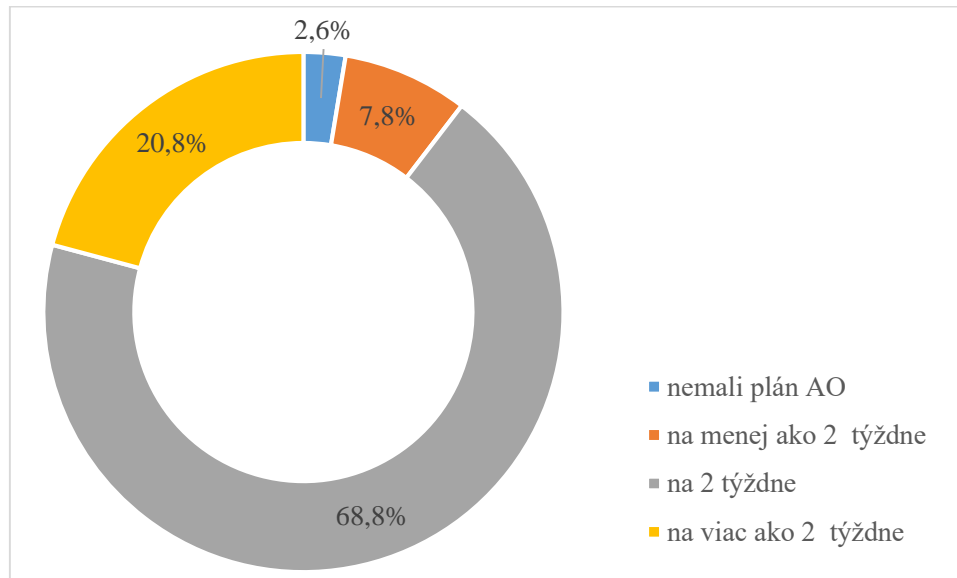
Graf č. 11 Podiel škôl podľa miery uplatňovania metodického usmernenia MŠVVaŠ SR, ktoré obsahovalo odporúčania k nastaveniu procesov adaptácie žiakov na prezenčné vzdelávanie

3.2. Dĺžka adaptačného obdobia

Dĺžku adaptačného obdobia nastavili školy rôzne. Najväčší podiel z nich (takmer 69 %) ho stanovil na 2 týždne a približne 21 % škôl na viac ako dva týždne. Iba necelých 8 % škôl adaptačné obdobie skrátilo pod hranicu 2 týždňov.

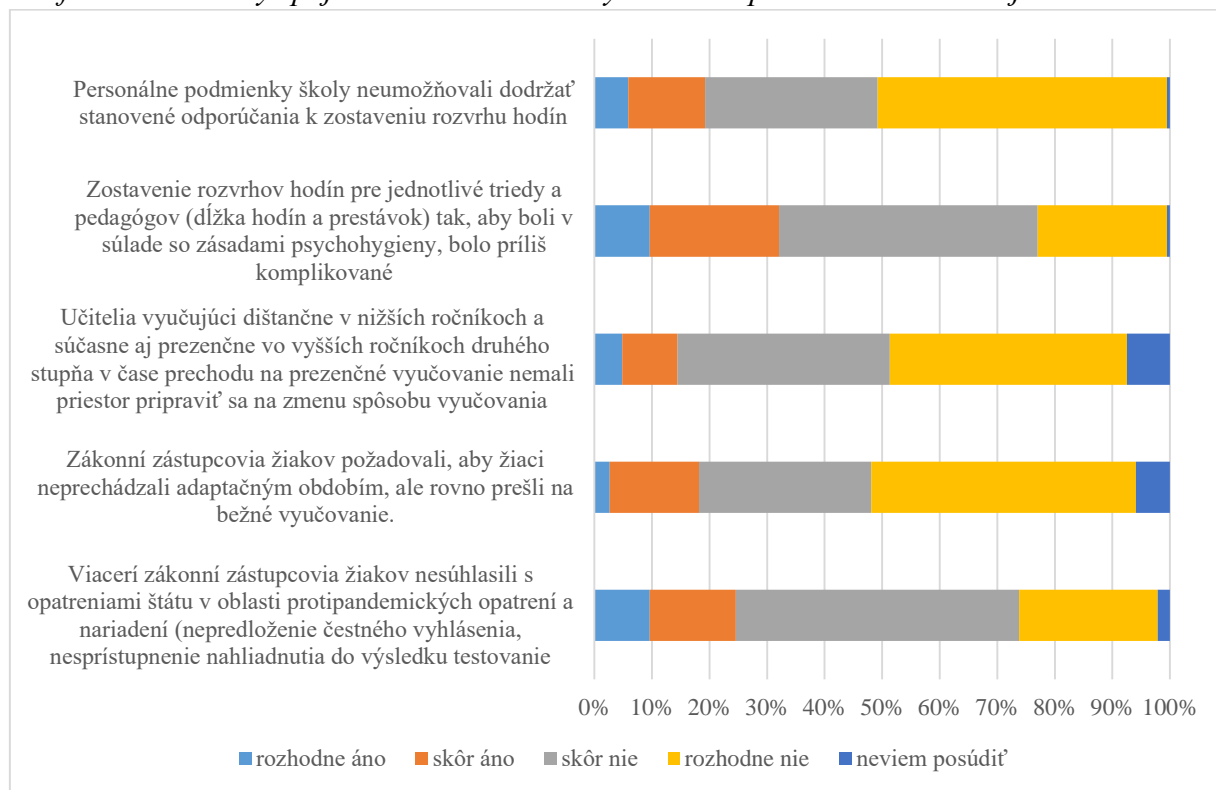
Graf č. 12 Podiel škôl podľa časového rozpätia, na ktoré mali vypracovaný plán adaptačného obdobia

3.3. Problémy spojené s nastavovaním systému adaptačného obdobia

Pri nastavovaní systému adaptácie žiakov na školské prostredie boli školy nútené riešiť problémy, s ktorými sa predtým v takej intenzite nestretli. Za najväčší problém považovali respondenti (cca 33 %) zostavenie rozvrhu vyučovania pre jednotlivé triedy tak, aby bol v súlade s psychohygienickými zásadami a za značný problém (cca 25 % respondentov) konanie časti rodičov, ktorí ignorovali opatrenia (nariadenia) štátu v oblasti protipandemických opatrení a komplikovali prístup svojich detí ku vzdelávaniu v školskom kolektíve.

Graf č. 13 Problémy spojené s nastavovaním systému adaptačného obdobia a jeho realizáciou

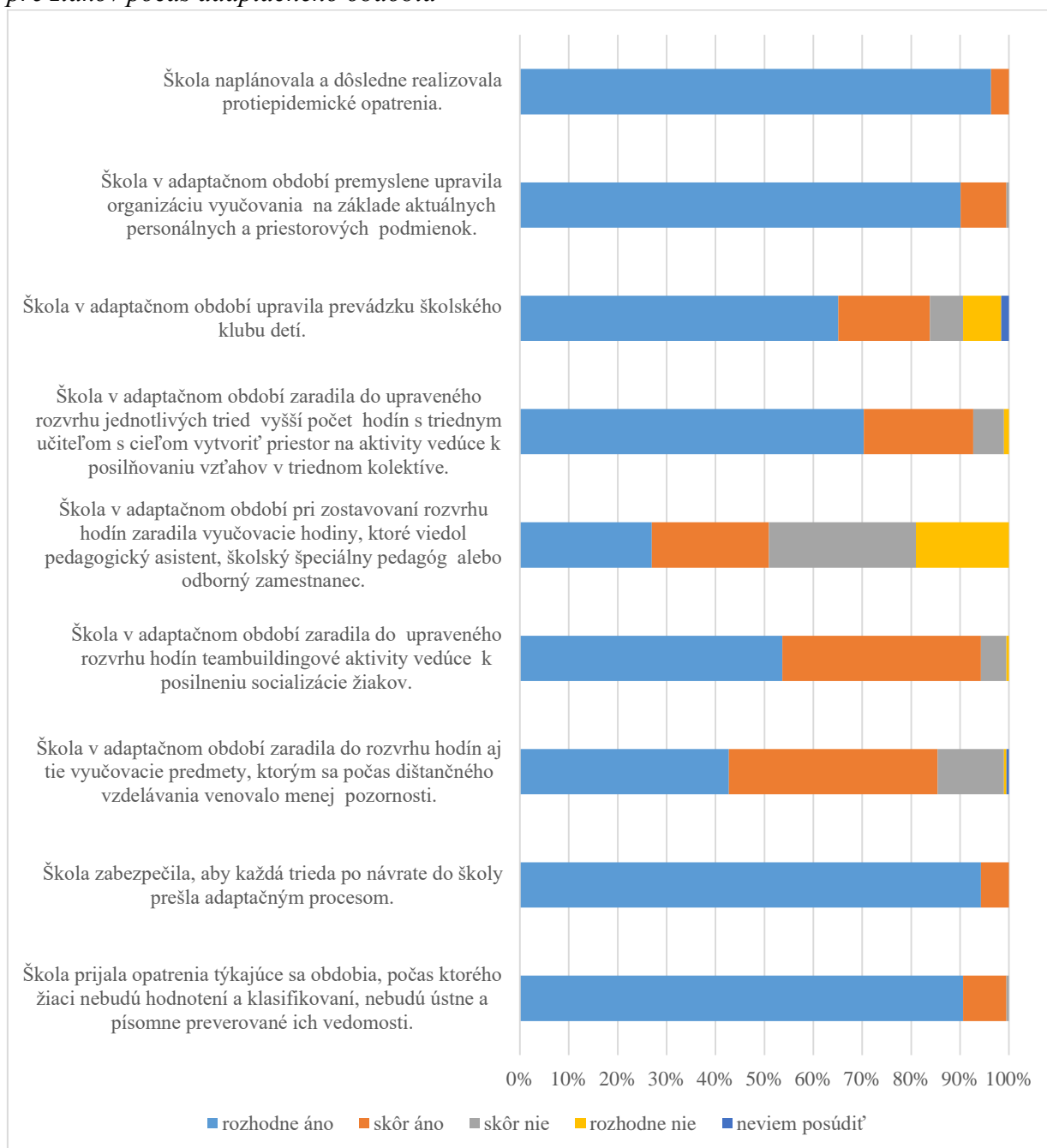

3.4. Prijaté opatrenia vedúce k bezpečnému návratu žiakov do škôl

Systém opatrení, ktoré školy prijímali na vytvorenie bezpečného a ústretového prostredia pre žiakov bezprostredne po obnovení prezenčného vzdelávania sa týkal predovšetkým žiakov, ale v značnej miere aj spolupráce a komunikácie školy s rodičmi žiakov.

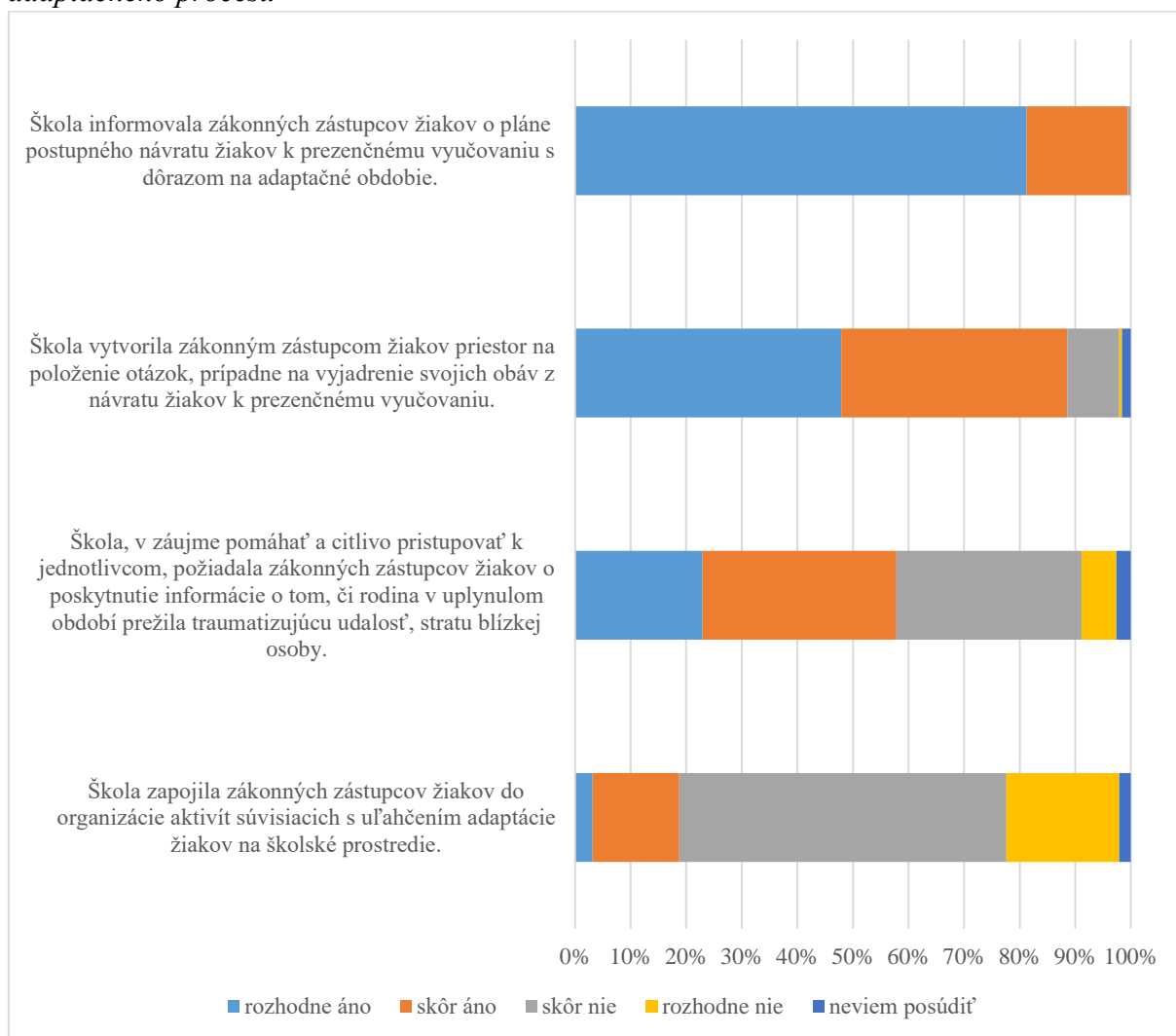
Respondenti vyjadrili výrazný súhlas so sériou výrokov (graf č. 14), ktoré obsahovali pravdepodobný súbor opatrení, ktorý mali potenciál minimalizovať problémy žiakov spojené s obnovením prezenčného vzdelávania. Istú výnimku tvorí opatrenie, ktoré bolo založené na priamej účasti pedagogického asistenta, školského špeciálneho pedagóga alebo odborného zamestnanca na výchovno-vzdelávacej činnosti, čo zrejme súvisí s tým, že časť škôl nemala k dispozícii najmä odborných zamestnancov (napr. 100 škôl nezamestnávalo školského psychológa).

Graf č. 14 Opatrenia, ktoré školy prijímali na vytvorenie bezpečného a ústretového prostredia pre žiakov počas adaptačného obdobia

Takmer všetky školy informovali zákonných zástupcov o pláne postupného návratu žiakov k prezenčnému vzdelávaniu a vo väčšine prípadov im poskytli možnosť priamo so školou komunikovať na tému nastavenia vzdelávania. Takmer 40 % škôl však nepožiadalo zákonných zástupcov o informácie, či žiak počas prerušeného prezenčného vzdelávania prežil traumatizujúcu udalosť, na ktorú by mala škola citlivo reagovať a prípadne aj pomôcť prekonať jej dôsledky. Iba 19 % respondentov do aktivít sprevádzajúcich žiakov adaptačným obdobím zapojilo rodičov.

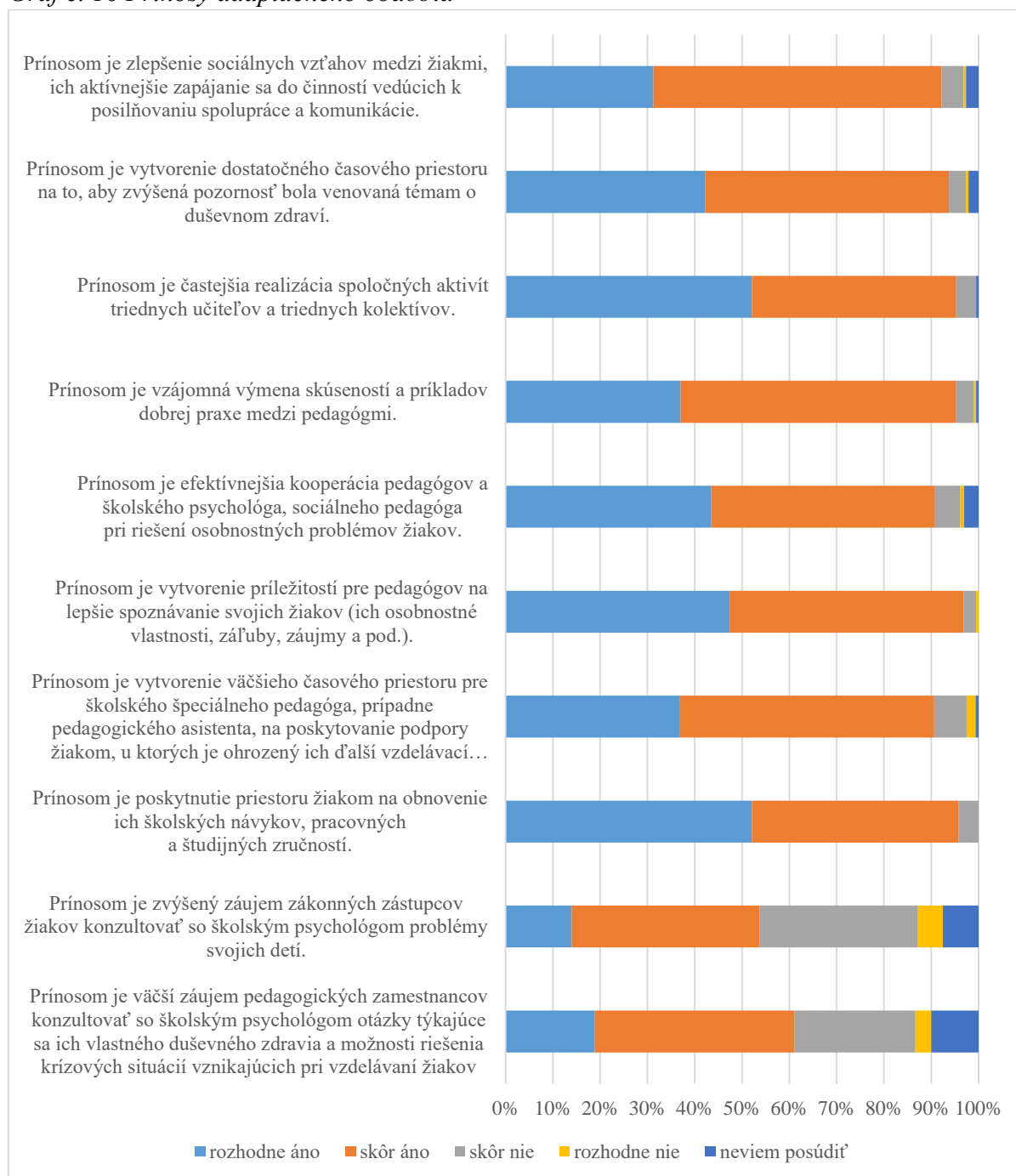
Graf č. 15 Opatrenia v oblasti spolupráce a komunikácie s rodičmi posilňujúce úspešný priebeh adaptačného procesu

3.5. Prínosy adaptačného obdobia

Na sériu výrokov orientovaných na pozitívne stránky adaptačného obdobia reagovali respondenti súhlasne. To do istej miery dokazuje, že takto koncipované obdobie bolo pre začlenenie žiakov do prezenčného vzdelávania strávené užitočne. Menej respondentov vyjadrilo súhlas s výrokmi, ktoré rátajú s intenzívnejším využitím služieb školského psychológa zo strany zákonných zástupcov a pedagogických zamestnancov pre ich osobnú potrebu (výroky č. 9 a 10 v grafe č. 16), a to aj napriek tomu, že miera súhlasu s výrokmi bola odvodzovaná iba z počtu tých škôl, ktoré zamestnávali školského psychológa.

Graf č. 16 Prínosy adaptačného obdobia

4. Odhad miery plnenia požiadaviek učebných osnov na vedomosti, zručnosti a postoje žiakov

V čase adaptačného obdobia, ale aj neskôr, bolo pre zavedenie plnohodnotného prezenčného vzdelávania nevyhnutné zistiť, do akej miery žiaci plnili požiadavky učebných osnov na vedomosti, zručnosti a postoje v porovnaní s bežným prezenčným vyučovaním. Z tohto dôvodu respondenti mali možnosť číslami od 1 do 5 vyjadriť veľkosť rozdielu medzi plánovaným objemom vedomostí, úrovňou zručností a postojov a skutočnosťou, pričom čísla 5 vyjadruje najväčší rozdiel a čísla 1 najmenší rozdiel medzi plánom a skutočnosťou.

Z tabuliek č. 5 a 6 a takisto z grafov č. 17 a 18 je zjavné, že rozdiely v kľúčových vzdelávacích oblastiach (Jazyk a komunikácia, Matematika a práca s informáciami, Človek a príroda) optimistickejšie vnímajú respondenti u žiakov 1. stupňa, kde odhad rozdielu medzi plánom a skutočnosťou je tesne pod úrovňou čísla 2. Je to pochopiteľné, keďže prezenčné vzdelávanie bolo v tejto vekovej skupine žiakov zachované oveľa dlhšie ako u žiakov 2. stupňa.

V prípade žiakov 2. stupňa odhadujú respondenti v týchto kľúčových vzdelávacích oblastiach rozdiel v rozpätí od 2,4 do 2,5.

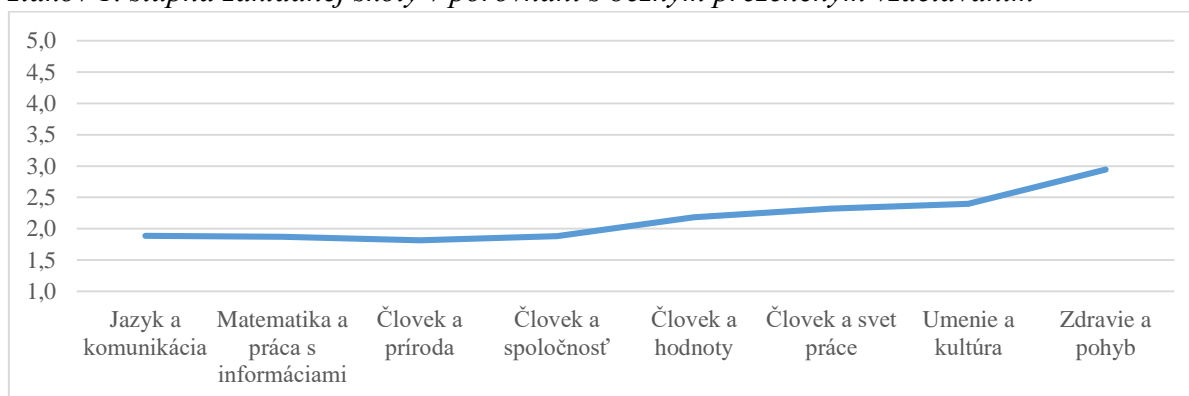
Takisto vo vzdelávacích oblastiach Človek a spoločnosť a Človek a hodnoty je podľa odhadu respondentov situácia lepšia u žiakov 1. stupňa, kde sa odhadnutý rozdiel medzi plánom a skutočnosťou pohybuje v rozpätí od 1,9 do 2,2, pričom na 2. stupni v rozpätí od 2,3 do 2,6.

Odhad rozdielu medzi plánom a skutočnosťou bol najvýraznejší u žiakov 1. aj 2. stupňa vo vzdelávacích oblastiach Človek a svet práce, Umenie a kultúra a Zdravie a pohyb

Tabuľka č. 5 Odhad miery plnenia požiadaviek učebných osnov na vedomosti, zručnosti a postoje žiakov 1. stupňa základnej školy v porovnaní s bežným prezenčným vzdelávaním

<i>1. stupeň</i>	<i>veľkosť rozdielu medzi plánovaným objemom vedomostí a zručností žiakov (učebné osnovy) a skutočným stavom vo vedomostiach a zručnostiach žiakov identifikovaných po ich návrate do školy (hodnotenie jednotlivých subjektov)</i>					<i>vážený priemer</i>
	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	
<i>Vzdelávacia oblasť</i>						
Jazyk a komunikácia	68	85	32	7	0	1,9
Matematika a práca s informáciami	68	88	29	7	0	1,9
Človek a príroda	74	86	28	2	2	1,8
Človek a spoločnosť	69	82	37	3	1	1,9
Človek a hodnoty	55	71	46	16	4	2,2
Človek a svet práce	62	49	45	30	6	2,3
Umenie a kultúra	47	58	58	22	7	2,4
Zdravie a pohyb	31	42	48	49	22	2,9

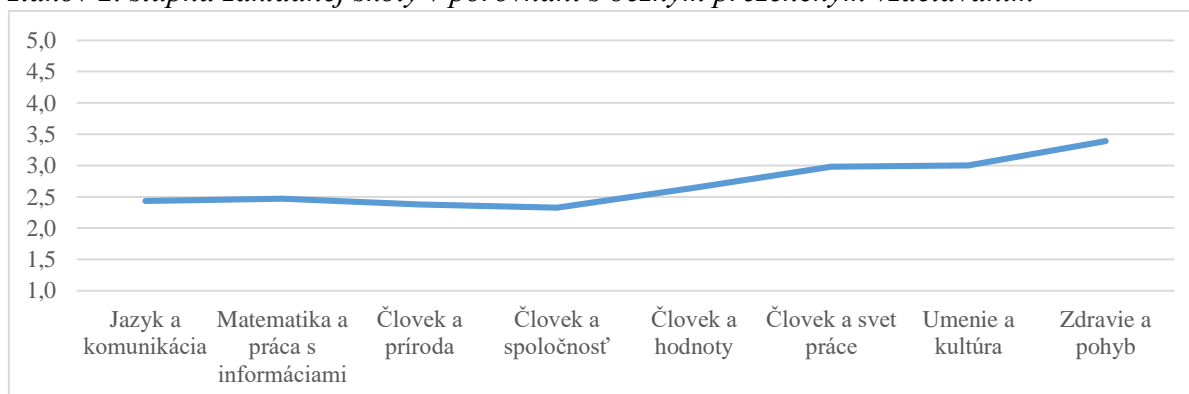
Graf č. 17 Odhad miery plnenia požiadaviek učebných osnov na vedomosti, zručnosti a postoje žiakov 1. stupňa základnej školy v porovnaní s bežným prezenčným vzdelávaním

Tabuľka č. 5 Odhad miery plnenia požiadaviek učebných osnov na vedomosti, zručnosti a postoje žiakov 2. stupňa základnej školy v porovnaní s bežným prezenčným vzdelávaním

Vzdelávacia oblasť	veľkosť rozdielu medzi plánovaným objemom vedomostí a zručností žiakov (učebné osnovy) a skutočným stavom vo vedomostiach a zručnostiach žiakov identifikovaných po ich návrate do školy (hodnotenie jednotlivých subjektov)					vážený priemer
	1	2	3	4	5	
Jazyk a komunikácia	18	88	71	15	0	2,4
Matematika a práca s informáciami	20	78	79	14	1	2,5
Človek a príroda	17	93	74	8	0	2,4
Človek a spoločnosť	19	96	72	5	0	2,3
Človek a hodnoty	20	69	68	29	6	2,6
Človek a svet práce	19	43	66	51	13	3,0
Umenie a kultúra	17	44	67	50	14	3,0
Zdravie a pohyb	10	37	42	74	29	3,4

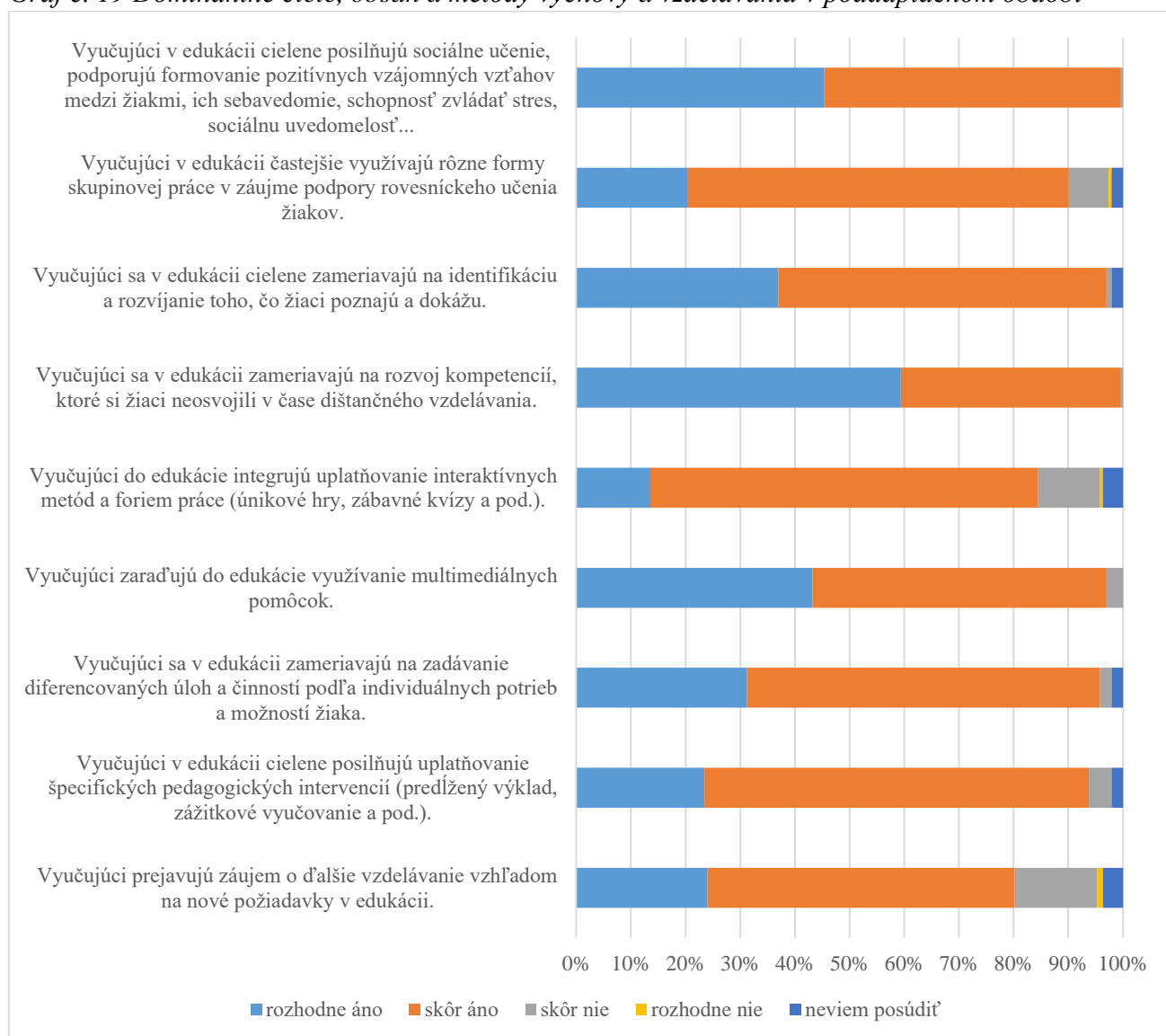
Graf č. 18 Odhad miery plnenia požiadaviek učebných osnov na vedomosti, zručnosti a postoje žiakov 2. stupňa základnej školy v porovnaní s bežným prezenčným vzdelávaním

5. Poadaptačné obdobie

Pod pojmom „poadaptačné obdobie“ sa rozumie obdobie po uplynutí dostatočne dlhého času, kedy si žiaci mali možnosť privyknuť na každodenný pobyt v školskom prostredí s pevne organizovaným časom a školskými povinnosťami. Zároveň je možné ale predpokladať, že napriek ukončeniu adaptačného obdobia sa do pedagogického prístupu k žiakom premietal zámer pokúsiť sa prekonať negatívne dôsledky dlhodobého dištančného vzdelávania. Z tohto dôvodu bol respondentom predložený súbor výrokov o výchovno-vzdelávacích cieľoch, ktoré sa učitelia budú snažiť naplňať v poadaptačnom období, vrátane preferencie metód a zmeny v obsahu vzdelávania. Z grafu č. 19 je zrejmé, že miera súhlasu s každým výrokom bola vysoká, pričom podľa takmer 100 % respondentov sa školy orientovali prevažne na rozvoj kompetencií, ktoré si žiaci nemali príležitosť rozvíjať v čase dištančného vzdelávania a na posilňovanie pozitívnych vzťahov medzi žiakmi, schopnosť zvládať stres a posilňovať dôveru v seba samých.

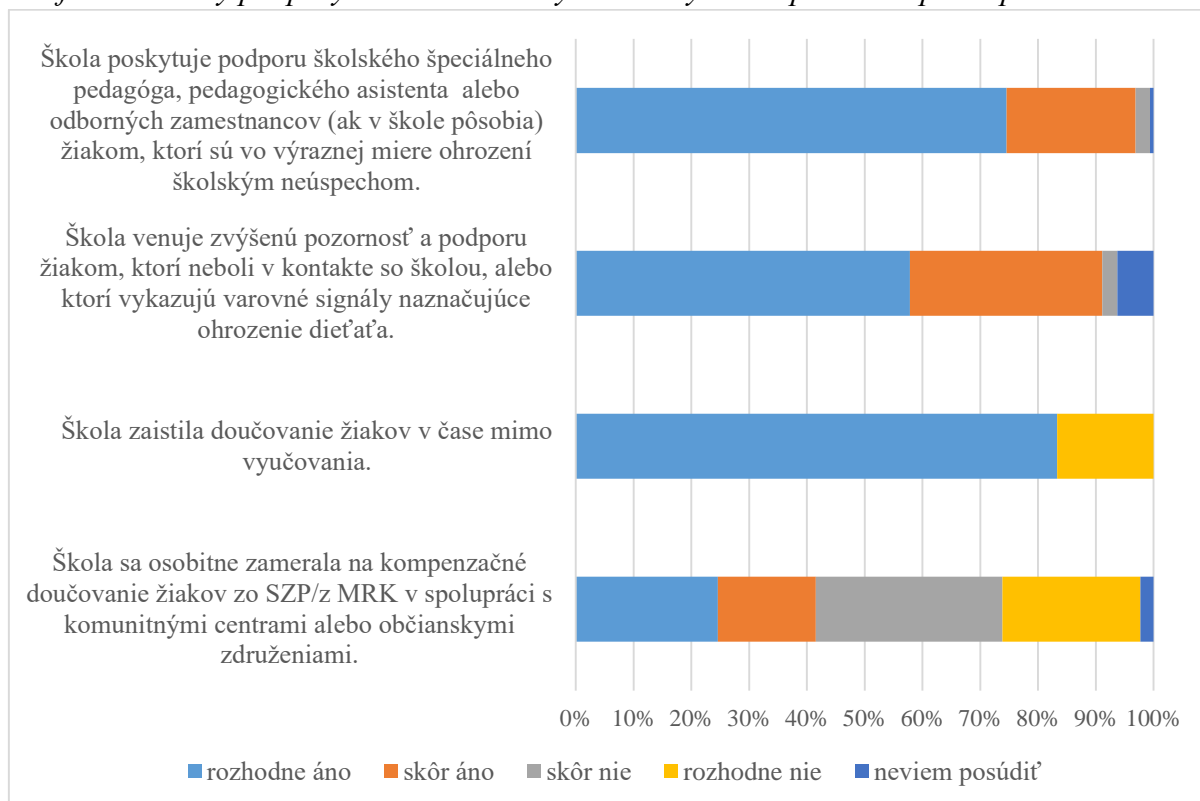
Graf č. 19 Dominantné ciele, obsah a metódy výchovy a vzdelávania v poadaptačnom období

5.1. Podpora žiakov ohrozených školským neúspechom v poadaptačnom období

Z dát o miere zapojenia žiakov do DV vyplýva (kapitola č. 2), že časť žiakov (najmä tých, ktorí pochádzajú z MRK/SZP) sa tejto formy vzdelávania nezúčastňovali. Je teda zrejmé, že čelia riziku školského neúspechu, keďže prirodzene zaostávajú za tými žiakmi, ktorí sa pravidelne DV zúčastňovali. Respondenti zaostávanie žiakov najčastejšie riešili za pomoci špeciálneho pedagóga, asistenta učiteľa, prípadne odborných zamestnancov (97 %). Najmenej využívaný nástroj na zmiernenie zaostávania žiakov bola špecifická orientácia škôl na doučovanie žiakov z MRK/SZP v spolupráci s komunitnými centrami alebo občianskymi združeniami (cca 42 %)⁵. Inak doučovanie všetkých kategórií žiakov, ktorí sú ohrozovaní školským neúspechom, uskutočňovalo podľa vyjadrenia respondentov 83 % škôl.

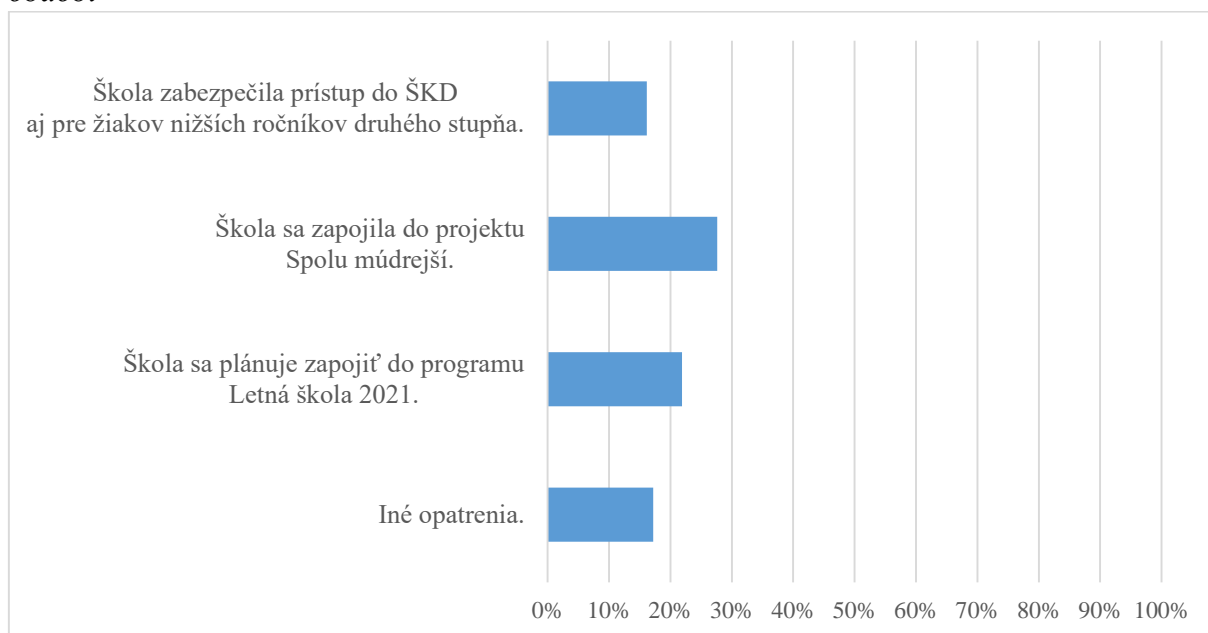
Graf č. 20 Formy podpory žiakom ohrozených školským neúspechom v poadaptačnom období

Skupina ďalších opatrení na podporu žiakov ohrozovaných školským neúspechom bola typická špecifickými nárokmi organizačného charakteru, či už zo strany škôl, alebo zo strany organizátorov projektov. Najviac škôl sa zapojilo do projektu „Spolu múdrejší“ (27 %), 21 % škôl sa plánovalo zapojiť do projektu „Letná škola“ a najmenej uplatňovaným opatrením z ponuky bolo sprístupnenie školského klubu detí pre žiakov nižších ročníkov 2. stupňa základnej školy (16 %).

⁵ Podiel škôl, ktoré ako kompenzačný nástroj využívali doučovanie žiakov z MRK/SZP bol odvodený iba z počtu takých škôl, ktoré vzdelávali žiakov z MRK/SZP (130 zo 192 škôl).

Graf č. 21 Ďalšie formy podpory žiakom ohrozených školským neúspechom v poadaptačnom období

Možnosť, že škola prijala opatrenia v inej oblasti, než ponúkal dotazník označilo takmer 17 % škôl. Ich konkretizácia v mnohých prípadoch iba detailizovala ponúkané možnosti, alebo respondenti uvádzali svoj názor/skúsenosť s uplatňovaním ponúkaných opatrení, čo môže znamenať aj užitočnú spätnú väzbu pre inštitúcie, ktoré určujú organizačné pravidlá niektorých kompenzačných opatrení.

K najzaujímavejším v tejto kategórii patrili:

- „Škola organizuje letný klub v júli, kedy nemôže čerpať dotáciu na letnú školu. Podľa nás je logickejšie, keď deti po návrate získali návyky na vzdelávanie späť chvíľu pokračovať a dotiahnuť učivo a potom si oddýchnuť.“
- „Plánovali sme sa zapojiť do Letnej školy 2021, ale zo strany zákonných zástupcov žiakov však nebol záujem.“
- „Do projektu Spolu múdrejší sme sa prihlásili, ale naša žiadosť nebola schválená.“
- „Žiaci ohrození neúspechom nemajú záujem o doučovanie ani iné formy doplnenia si vedomostí, dokonca nechodia ani do školy.“

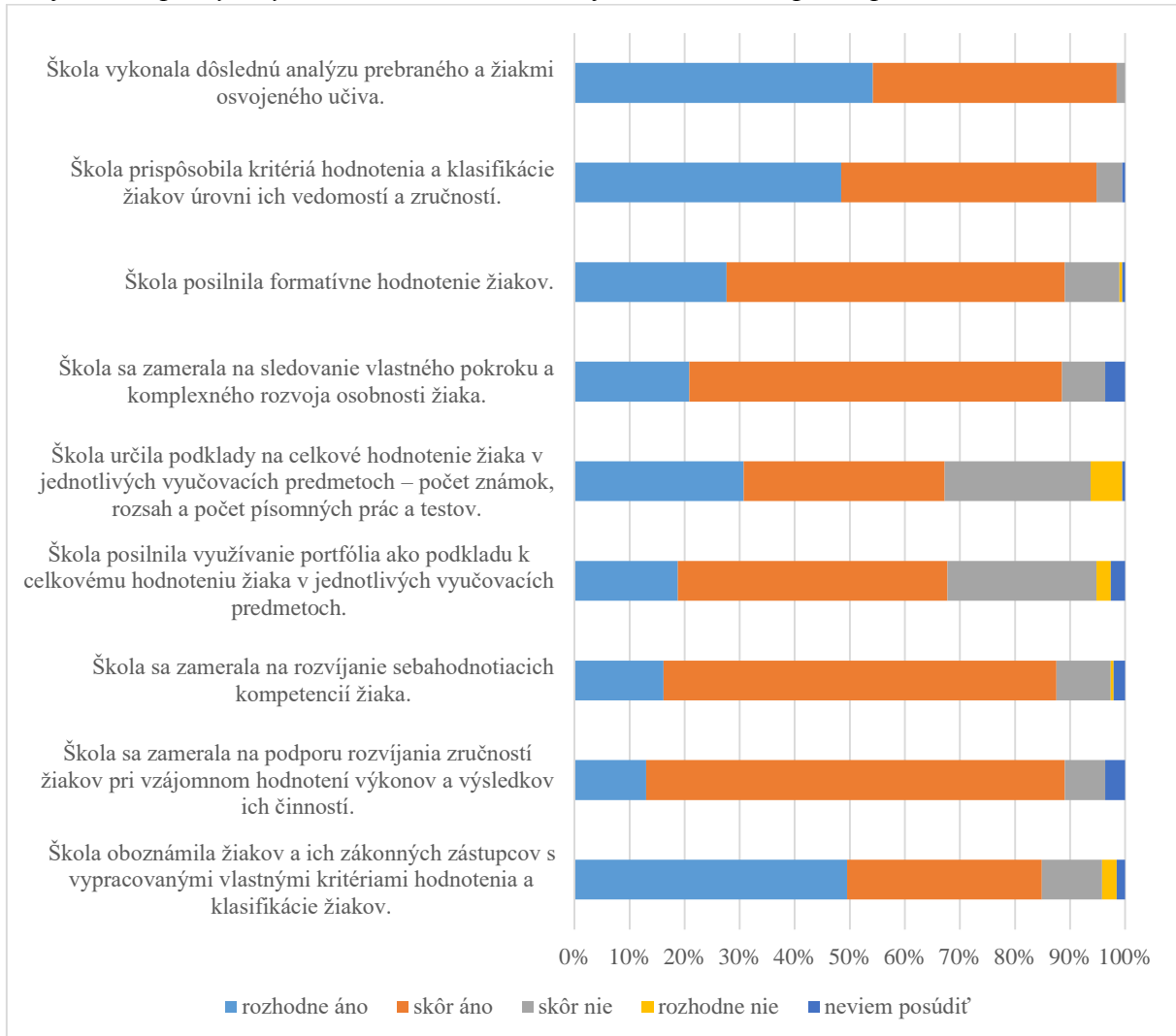
K iným opatreniam než ponúkali možnosti patrili:

- žiaci sú kontaktovaní jednotlivými vyučujúcimi individuálne, podľa ich aktuálnych potrieb;
- žiaci majú možnosť vhodit' opis svojho problému, resp. prosbu o pomoc do schránky a členovia podporného tímu sa s ním skontaktujú. V areáli školy boli vytvorené viaceré "hniezda" - priestor na sedenie a spoločné trávenie času žiakov 2.stupňa i po vyučovaní;
- žiakov doučujú dobrovoľníci v spolupráci s Centrom dobrovoľníctva v Banskej Bystrici a Nadácie Pontis;
- pre žiakov bol organizovaný letný tábor v anglickom jazyku;
- poskytovanie pomoci rodičom žiakov zaostávajúcich v učení praktickými radami ako sa učiť s dieťaťom.

5.2. Nastavenie procesov hodnotenia a klasifikácie žiakov v poadaptačnom období

Na základe odporúčaní príslušných autorít a samozrejme aj na základe vlastnej skúsenosti a poznania pristúpili školy k úprave systému hodnotenia a klasifikácie žiakov po obnovení prezenčného vzdelávania. Z grafu č. 22 je zrejmé, že základom pre zmeny bolo zistenie rozdielu medzi tým, čo si žiaci mali osvojiť a tým, čo si skutočne osvojili. Tomuto zisteniu školy prispôbili kritériá hodnotenia a formy hodnotenia.

Graf č. 22 Úpravy v systéme hodnotenia a klasifikácie žiakov v poadaptačnom období

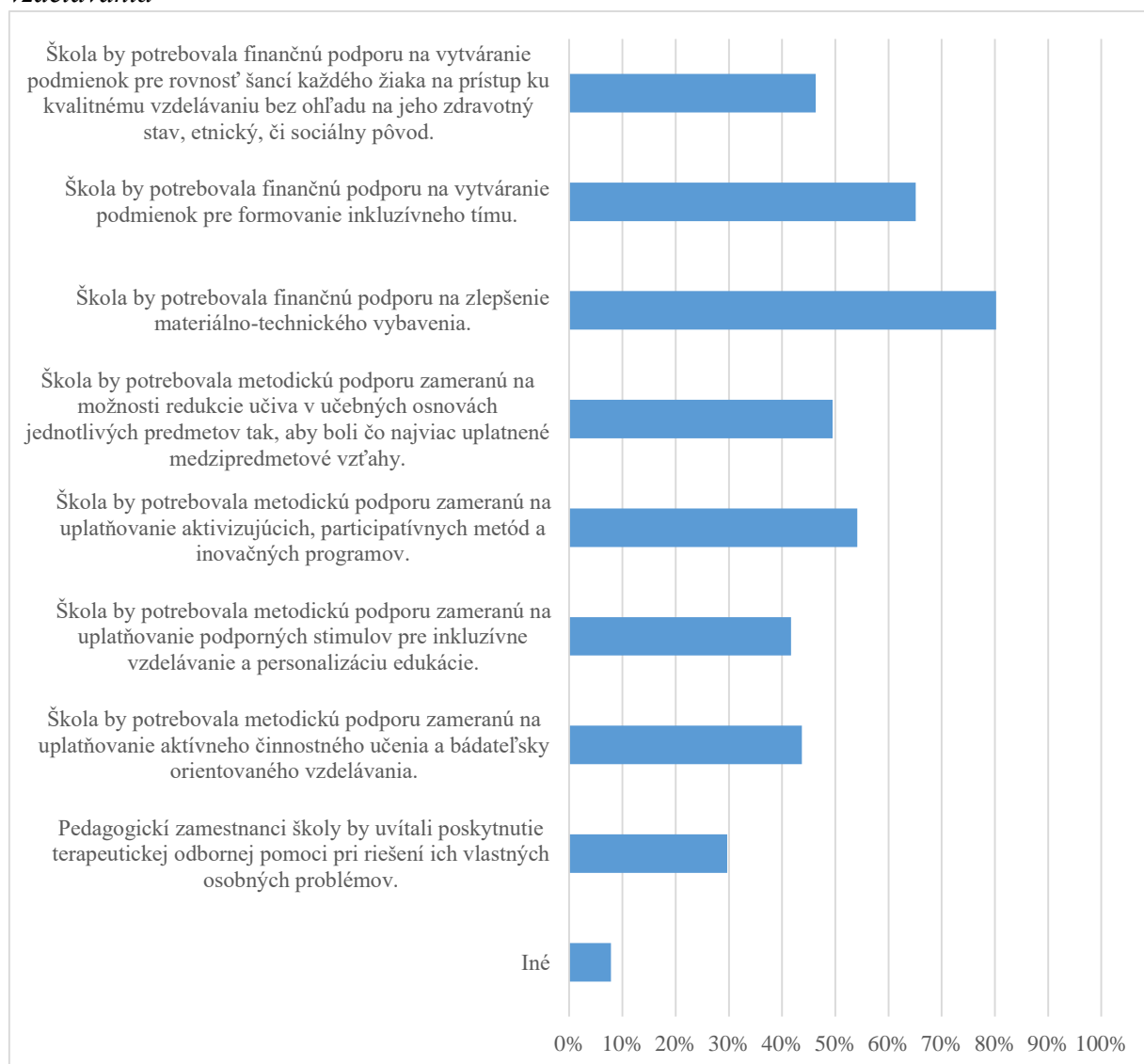

6. Očakávaná podpora školy vzhľadom na novovzniknutú situáciu vo vzdelávaní

Opakované prerušenie prezenčného vzdelávania v dvoch školských rokoch po sebe a problémy škôl pri uskutočňovaní synchronnej formy online dištančného vzdelávania odhalili mnohé zo slabých miest vzdelávacieho systému, počínajúc technickým zázemím škôl, cez nedostatočné podmienky pre podporu žiakov, ktorí to najviac potrebujú, až po kompetencie učiteľov zmysluplne využívať digitálne prostriedky a efektívne vzdelávacie metódy.

Až 80 % respondentov očakáva podporu v oblasti materiálno-technického vybavenia, ktoré je základným predpokladom pre uskutočňovanie synchronnej online formy DV, ale aj pre zefektívnenie samotného prezenčného vzdelávania. Vzhľadom na to, že až 65 % respondentov považuje za potrebné sformovanie inkluzívneho tímu, je potrebné považovať tento typ personálnych podmienok za vysoko deficitný. Na slabé miesta odvodené od formy očakávanej podpory upozorňujú školy aj v chýbajúcej metodologickej podpore škôl vo viacerých oblastiach.

Graf č. 23 Požadované formy podpory pre zvládnutie dôsledkov prerušenia prezenčného vzdelávania

Približne 8 % respondentov označilo možnosť, že očakáva podporu v inej oblasti, než ponúkal dotazník. Rovnako, ako v predchádzajúcich prípadoch, ich konkretizácia bola len iným vyjadrením ponúknutých možností. K skutočne iným (originálnym) podporným opatreniam možno priradiť:

- škola by potrebovala odbornú pomoc pri riešení výchovných problémov so žiakmi, ktorí nemajú záujem sa učiť a narúšajú vyučovanie tak, že je nutné siahnuť k ochrannému opatreniu;
- škola by potrebovala tzv. koordinátora digitálnych kompetencií, teda zamestnanca, ktorý by mal v škole na starosti iba IKT, venoval by sa inovatívnym formám vzdelávania (napr. aj dištančnou formou) a školil by pedagogických zamestnancov školy v tejto oblasti. V súčasnosti je problém pre školu nielen zaplatiť takéhoto zamestnanca, ale aj reálne ho nájsť.

Zistenia z dotazníkového prieskumu spracovali PaedDr. Viera Kalmárová a Mgr. Iveta Kozáková, dňa 02. 09. 2021